LXX Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego w roku 2012

W dniach 24–25 września 2012 roku w Bydgoszczy odbył się LXX Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. Jego organizacja została powierzona przez Zarząd PTJ dr hab. prof. nadzw. UKW Małgorzacie Święcickiej. Obrady toczyły się w zabytkowych wnętrzach Collegium Copernicanum Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, m.in. w pięknej sali koncertowej, gdzie dokonano uroczystego otwarcia zjazdu.

Zgromadzonych przywitała najpierw prof. Małgorzata Święcicka, następnie głos zabrali przedstawiciele władz uniwersyteckich, prof. Janusz Ostoja-Zagórski oraz prof. Jacek Woźny. Na koniec wystąpiła prof. dr hab. Renata Przybylska, przewodnicząca Zarządu PTJ, która z okazji siedemdziesiątego zjazdu przypomniała kilka faktów historycznych, przedstawiając szczegółową analizę i statystykę dotyczącą miejsc, tematyki dotychczasowych zjazdów oraz liczby referatów. Dowiedzieliśmy się zatem, że od pierwszego zjazdu założycielskiego we Lwowie w 1925 roku do II wojny światowej odbyło się 11 spotkań, a pierwszy powojenny zjazd został zorganizowany w 1947 roku w Krakowie i w tym właśnie mieście członkowie PTJ spotykali się najczęściej, bo aż 21 razy. Na drugim miejscu znalazła się Warszawa, w której odbyło się 18 zjazdów, na trzecim — Poznań z wynikiem 4, a na czwartym — Toruń i Wrocław z wynikiem 3. W Bydgoszczy zaś, poza obecnym, odbył się jeszcze jeden zjazd w 2001 roku. Prof. Renata Przybylska obliczyła również, że najwięcej referatów, bo aż 42, wygłoszono w Tarnowie w 2003 roku, a najmniej (2 referaty) we Lwowie w 1925 roku. Co oczywiste, tematyka dotychczasowych zjazdów odzwierciedlała pola zainteresowań i trendy w lingwistyce danego okresu.

Tematem LXX Zjazdu PTJ były Metodologiczne aspekty pragmalingwistyki. Wygłoszono 18 referatów. Pierwszego dnia zjazdu podczas obrad plenarnych wysłuchaliśmy czterech bardzo ciekawych i inspirujących wystąpień. Małgorzata Nowakowska mówiła bowiem o wskaźnikach kontekstualizacji w opisie czasu i aspektu na tle francuskich koncepcji znaczenia wypowiedzi. Marian Bugajski pokazywał, jak pragmatyka wiąże się z lingwistyką normatywną na gruncie tzw. kultury słowa. Z kolei Alicja Nagórko przedstawiła zjawisko sekularyzacji słownictwa religijnego przy jednoczesnej sakralizacji słownictwa odnoszącego się do dziedzin świeckich, takich jak sport, ruch ekologiczny, ideologie totalitarne, w kontekście badań nad słownikiem on-line pt. Sacrum und Profanum. Religiöser Wortschatz in der Allgemeinsprache (Deutsch, Polnisch, Slowakisch, Tschechisch). Natomiast Krzysztof Ozga dowodził, że możliwe jest przyjęcie takiej perspektywy badawczej, w której udałoby się połączyć różne modele lingwistyczne, zarówno pragmatykę, komunikatywizm, kognitywizm, jak i multimodalność oraz językoznawstwo korpusowe. Wygłoszone referaty wzbudziły ożywioną dyskusję, w której wzięli udział: Krystyna Kleszczowa, Grażyna Habrajska, Renata Przybylska, a także Marian Bugajski, Elżbieta Chrzanowska-Kluczewska oraz Anna Bączkowska i Włodzimierz Wysoczański. Pytania i uwagi zarówno dotyczyły zagadnień szczegółowych, m.in. miejsca pragmatyki dyskursywnej w badaniach zintegrowanych, skuteczności (a nie poprawności) jako podstawy komunikacji, przewartościowań w religijnym słownictwie peryferyjnym czy analizy za pomocą parametrów sytuacji komunikacyjnej, jak i odzwierciedlały fundamentalne problemy badawcze, mianowicie granice semantyki i pragmatyki.

W pierwszym dniu zjazdu odbyły się także obrady w sekcjach, w których dominowały prezentacje badań empirycznych. I tak Magdalena Lipińska zajęła się zagadnieniem komizmu słownego, odkrywając jego reguły na przykładzie polskich i francuskich przysłów, zwanych welleryzmami, przy wykorzystaniu pragmatycznych narzędzi opisu języka. Badań kontrastywnych podjęła się również dr Iwona Szwed, analizując sposoby wyrażania intencji w polskich i niemieckich listach handlowych. Na polskim i niemieckim materiale językowym opierała się także Joanna Golonka, której celem było pokazanie funkcji pragmatycznej, w tym perswazyjnej, używanych w tekstach reklamowych wyrażeń funkcyjnych. Z kolei Artur Bracki opowiedział o bardzo ciekawym zjawisku, specyficznym dla sytuacji ukraińskiej przestrzeni językowej, a dotyczącym oddziaływania i mieszania się kodów języka ukraińskiego i rosyjskiego w formie dopełnienia, zamiany bądź wyparcia leksyki miejscowej przez ekwiwalenty napływowe. Badaniom wyłącznie w zakresie polszczyzny poświęco-

ne były dwa referaty: Leszka Szymańskiego i Ewy Walusiak-Bednarek. W tym pierwszym autor omówił wyniki analizy czatu internetowego pod kątem użycia wyrazów uznawanych za nieprzyzwoite, pokazując zjawisko zmniejszania się stopnia wulgarności tych wyrazów oraz przyczyny takiego procesu. W drugim zaś referentka rozważała problemy metodologiczne i interpretacyjne związane z analizą quasi-zaimkowych operatorów epistemicznych, wynikające między innymi z konieczności uwzględnienia semantycznego oraz pragmatycznego aspektu opisu. W trakcie obrad w sekcjach zaproponowano także określone rozwiązania metodologiczne polegające na wykorzystaniu w opisie na poziomie semantyki i pragmatyki kategorii lokacji (obok analizy formy i sygnifikacji), o czym mówił Kazimierz A. Sroka. Z kolei Danuta Stanulewicz przedstawiła próbę zastosowania teorii oglądu autorstwa Roberta E. MacLaury'ego do opisu aktów mowy. Wystąpienia wzbudziły duże zainteresowanie słuchaczy i zrodziły szereg pytań, następnie także dyskusji w kuluarach.

Drugiego dnia zjazdu odbyły się już tylko obrady plenarne, które rozpoczęły się od referatu Marka Kuźniaka, omawiającego podstawowe zagadnienia językoznawstwa kognitywnego pod kątem zgodności z postulatem zniesienia granicy między semantyką a pragmatyką. Następnie głos zabrała Elżbieta Chrzanowska-Kluczewska, która przedstawiła bardzo ciekawy referat na temat semantyki i pragmatyki literackiej, przybliżając słuchaczom obszary zainteresowań obu tych dyscyplin i ukazując trudności w ich rozdzieleniu z odwołaniem się do teorii gier dyskursywnych oraz pojęć takich jak: *świat tekstu*, *świat dyskursu* oraz *kontekst wewnętrzny* i *zewnętrzny*. W tym dniu wystąpiły także: Barbara Boniecka, która podzieliła się wynikami analizy dziecięcych bezpośrednich i pośrednich aktów mowy, Anna Hanus, rozważająca problemy translatorskie dotyczące przełożenia na niemiecki m.in. takich terminów, jak: *gatunek*, *rodzaj*, *genologia lingwistyczna*, i Ewa Konefał, która podjęła się próby przeglądu rosyjskich prac z zakresu pragmatyki językoznawczej oraz badań prowadzonych w ramach dyscyplin z nią powiązanych. Na zakończenie LXX Zjazdu PTJ referat wygłosiła Anna Bączkowska, pokazując możliwości oraz problemy multimodalnej i ilościowej analizy dyskursu.

Zaznaczmy, że wszystkie referaty wygłoszone w drugim dniu obrad wywołały duże zainteresowanie słuchaczy, co zaowocowało burzliwą i ciekawą dyskusją, a wśród zadających pytania czy występujących ad vocem znaleźli się między innymi: Alicja Nagórko, Renata Przybylska, Elżbieta Laskowska, Elżbieta Chrzanowska-Kluczewska, Danuta Stanulewicz oraz Marian Bugajski, jak również Krystyna Data, Anna Bączkowska i Krzysztof Ozga. Największe jednak emocje, zwłaszcza wśród polonistów, wzbudził użyty w referacie A. Bączkowskiej termin *multimodalność* (pojawił się on także w referacie K. Ozgi). Zwrócono uwagę, że jest to niezbyt udane tłumaczenie angielskiego terminu, bo błędnie kojarzone z zakorzenionym w lingwistyce pojęciem modalności. Elżbieta Laskowska zasugerowała więc, iż bardziej trafne i przede wszystkim niemylące byłoby używanie słowa *wielokodowość*.

Należy ponadto wspomnieć, że obrady plenarne i w sekcjach dopełniła sesja plakatowa, w której swoje badania i projekty zaprezentowali: Anna Wileczek — Młodomowa wobec „kultury impulsów", Sylwia Łozińska, Piotr Mostowski i Joanna Filipczak — Korpus polskiego języka migowego (PJM), Anna Kapuścińska — Emotikony jako „język" polisyntetyczny, Marta Zwierzchowska — Akty mowne w protokole sądowym oraz Anita Szwajkowska — Pojęcie aktu i gatunku mowy w świetle badań prozodycznych.

W czasie zjazdu, 24 listopada, odbyło się również walne zgromadzenie członków PTJ, podczas którego Zarząd Towarzystwa poinformował o swojej działalności od poprzedniego zjazdu. Zgodnie z tradycją w trakcie walnego zgromadzenia przewodnicząca Towarzystwa R. Przybylska wymieniła członków PTJ, którzy zmarli w ostatnim roku: Barbarę Bartnicką (Instytut Języka Polskiego UW), Aleksandra Szulca (Instytut Filologii Germańskiej UJ), Teresę Friedelównę (Instytut Języka Polskiego UMK), Jacka Florczaka (Katedra Filologii Romańskiej UŁ) oraz Teresę Kaufmanową (UWr, redaktor SPXVI). Wzruszające i pełne szacunku wspomnienia o zmarłych wygłosili: Maciej Grochowski o Teresie Friedelównie, Krzysztof Ozga o Jacku Florczaku, a także Joanna Duska o Teresie Kaufmanowej. Pamięć zmarłych uczczono minutą ciszy.

Odczytana została także lista nowych członków PTJ, przyjętych podczas posiedzeń Zarządu od poprzedniego zjazdu. Ważnym wydarzeniem było

także jednogłośne przyjęcie wniosków o nadanie statusu honorowego członka prof. Norbertowi Morcińcowi i prof. Bogusławowi Dunajowi.

LXX Zjazd PTJ w Bydgoszczy wypełniony był jednak nie tylko zadaniami naukowymi czy obowiązkami statutowymi Towarzystwa, ale także obfitował w doznania duchowe, estetyczne i smakowe. Organizatorzy zatroszczyli się bowiem, aby tradycyjnie odbyła się msza za zmarłych członków PTJ, którą tym razem odprawiono w Bazylice Mniejszej św. Wincentego à Paulo. Poza tym przygotowano wycieczkę zarówno po pięknej, secesyjnej, jak i nowoczesnej Bydgoszczy. Raczono nas także w trakcie przerw kawowych, obiadów i bankietu samymi pysznościami, które serwowała restauracja Pod Papugami. Po takiej gościnie życzymy sobie, aby w Bydgoszczy w murach Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego odbył się jeszcze niejeden zjazd PTJ.

Patrycja Pałka
Kraków, Uniwersytet Jagielloński